

Łódź, 25.08.2017 r.

Prof. dr hab. n. med. Piotr Gałecki
Kierownik Kliniki Psychiatrii Dorosłych
Uniwersytetu Medycznego w Łodzi
ul. Aleksandrowska 159, 91-229 Łódź
e-mail: piotr.galecki@umed.lodz.pl

**Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Marty Janus
„Funkcjonowanie seksualne pacjentów cierpiących na zaburzenia nastroju
ze współwystępującymi lub nie zaburzeniami osobowości”.**

Promotor: Prof. dr hab. n.med. Agata Szulc

Funkcjonowanie seksualne człowieka jest bardzo istotną sferą, także z uwagi na fakt łączenia w sobie wzajemnie się przenikających płaszczyzn: biologicznej, psychicznej, relacyjnej oraz społeczno – kulturowej. Rozumienie biologiczne zwraca uwagę na rolę oraz różnice w budowie oraz funkcji układu płciowego u kobiet oraz u mężczyzn, na wpływ genetycznych czynników, a także na zasady funkcjonowania gospodarki hormonalnej. Seksualność natomiast w odniesieniu do psychicznych aspektów funkcjonowania jest definiowana przez strukturę osobowości, temperament, sposób interpretacji i przeżywania świata zewnętrznego oraz wewnętrznego, hierarchię wartości oraz sposób postrzegania siebie. Aspekt relacyjny dotyczy zdolności do budowania oraz pozostawiania w związkach, wzajemnego dopasowania potrzeb i oczekiwań oraz poziomu odczuwanej

Klinika Psychiatrii Dorosłych
Prof. dr hab. n. med. Piotr Gałecki
91-229 Łódź | ul. Aleksandrowska 159
tel. (42) 71-55-985 | tel/fax. (42) 640 50 58
e-mail:
www.piotr.galecki@umed.lodz.pl

Department of Adult Psychiatry
Prof. Piotr Gałecki, MD, PhD
91-229 Lodz, Poland | 159 Aleksandrowska st.
Phone (42) 71-55-985 | Phone/ fax. 0048 42 640 50 58
e-mail:
www.piotr.galecki@umed.lodz.pl

satysfakcji, zarówno w zakresie życia seksualnego, jak i relacji psychicznej. Kolejną istotną płaszczyzną jest aspekt społeczno – kulturowy, który determinuje spostrzeganie seksualności poprzez funkcjonujące w danej kulturze i religii, systemy zakazów i nakazów, a także mitów dotyczących życia seksualnego.

Zaburzenia afektywne stanowią najczęściej diagnozowaną grupę zaburzeń psychicznych w społeczeństwie. Ryzyko ich wystąpienia w ciągu życia stanowi 15% (dla depresji jest odpowiednio: 10-25% dla kobiet i 5-12% dla mężczyzn, wystąpienie choroby afektywnej dwubiegunowej: 3-5% dla obu płci). Spektrum zaburzeń nastroju nie jest jednorodne w zakresie objawów, etiologii, przebiegu, czasu trwania czy też częstotliwości nawrotów bądź chronicznego przebiegu, co w połączeniu z wysokim ryzykiem zachorowalności, stanowi problem zarówno w zakresie medycznym, jak i społecznym.

Jednym z objawów towarzyszących depresji jest spadek libido. Według badań Kennedy`ego zaburzenia seksualne w tej grupie dotyczą 50% kobiet oraz 40% mężczyzn. Uwzględniając natomiast formę zaburzeń depresyjnych, w epizodach umiarkowanych oraz ciężkich, współczynnik zaburzeń pożądania osiąga 80%-90%. Natomiast u pacjentów w stanie manii jednym z objawów jest rozhamowanie, co stanowi płaszczyznę do podejmowania ryzykownych zachowań. Występuje wówczas obniżony krtycyzm wobec siebie oraz potencjalnego partnera.

Seksualność odgrywa także kluczową rolę w zaburzeniach osobowości. U 22% pacjentów z zaburzeniami ze spectrum depresji zdiagnozowano dodatkowo zaburzenia osobowości, podobnie u 42% osób z diagnozą ChAD. Wśród osób, u których zdiagnozowano zaburzenia osobowości ¼ miała rozpoznany ChAD, 38% natomiast epizod depresji. Występowanie zaburzeń osobowości rokuje gorszy przebieg chorób afektywnych, zwiększa ryzyko prób samobójczych i nadużywania substancji psychoaktywnych, a także gorszą odpowiedź farmakologiczną oraz psychologiczną. Spada również znacząco odczuwana

przez pacjentów jakość życia, także w sferze seksualnej. Podjęty w rozprawie doktorskiej temat wydaje się mieć szczególne znaczenie i empiryczne uzasadnienie badawcze, a także niewątpliwą wartość kliniczną.

W swojej rozprawie doktorskiej mgr Marta Janus podjęła empiryczną analizę związaną z poznaniem znaczenia oceny stanu psychicznego u pacjentów z zaburzeniami nastroju ze współwystępującymi lub nie zaburzeniami osobowości w odniesieniu do ich oceny seksualnego funkcjonowania.

Recenzowana rozprawa ma typową konstrukcję. Dysertacja liczy 126 stron (bez załączników) i składa się ze spisu treści oraz kilku części prezentujących tło teoretyczne badania, założenia i cele pracy, metodologię badania, uzyskane wyniki, dyskusję wyników oraz wnioski. Praca zawiera także streszczenia rozprawy w języku polskim i języku angielskim. Bibliografia jest obszerna i składa się z odpowiednio dobranych i prawidłowo zapisanych 134 pozycji polskich i zagranicznych, w znacznej mierze z ostatnich 20 lat.

W pracy znajduje się aneks z zastosowanymi skalami badawczymi, spis tabel, rycin, wykresów oraz skrótów, Zgoda Komisji Bioetycznej Uniwersytetu Medycznego w Warszawie oraz kwestionariusz Zgody pacjenta na udział w badaniach naukowych.

W pierwszej części pracy autorka przedstawiła podstawy teoretyczne przeprowadzonych przez siebie badań. Zaprezentowała i omówiła teoretyczne modele rozwoju oraz funkcjonowania seksualnego oraz występujących dysfunkcji. W dalszej kolejności szczegółowo scharakteryzowała możliwe dysfunkcje seksualne w zaburzeniach nastroju oraz zaburzeniach osobowości.

W drugiej części pracy dotyczącej metodologii badań własnych doktorantka przedstawiła w sposób jasny, klarowny i poprawny problematykę i ogólne założenia pracy, model badawczy, cel pracy materiały i opis zastosowanych metod, procedurę badania

wraz z warunkami uczestnictwa, opis zastosowanych metod analizy statystycznej oraz charakterystykę badanych grup pod względem socjo-demograficznym i klinicznym.

Badaniami objęto liczbę 100 pacjentów zgłaszających się do publicznych placówek opieki zdrowia psychicznego: Mazowieckiego Specjalistycznego Centrum Zdrowia im. Prof. Jana Mazurkiewicza, Instytutu Psychiatrii i Neurologii oraz Szpitala Nowowiejskiego. Na podstawie rozpoznań zaburzeń psychicznych występujących u badanych utworzono różnorodną grupę badawczą złożoną z: 39 osób z diagnozą ChAJ, 34 osób z diagnozą ChaD, będących w trakcie leczenia epizodu depresyjnego oraz 27 osób badanych z diagnozą ChAD, będących w w trakcie leczenia epizodu maniakalnego.

W tej części pracy zawarto również opis zastosowanych narzędzi badawczych: Kwestionariusz do badania zaburzeń osobowości z Osi II DSM-IV SCID-II, Skala Mell-Krat SFK-K/M, Indeks Funkcji Seksualnej Kobiet (FSFI), Międzynarodowy Indeks Funkcji Seksualnych Mężczyzn – wersja skrócona (IIEF-5), Kwestionariusz Zaburzeń Seksualnych KZS-K/M oraz Kwestionariusz Własnej Seksualności KWS. Skale badawcze zostały właściwie dobrane i w kompleksowy sposób oceniają badane parametry. Autor przedstawił także zwięzły opis zastosowanych metod statystycznych.

Dalsza część pracy zawiera prezentację wyników badań własnych. W rozdziale tym doktorantka zaprezentowała wyniki porównawcze zastosowanych narzędzi badawczych, następnie dokonała analizy statystycznej pomiędzy grupami zmiennych i opisała zależności pomiędzy wynikami zastosowanych skal a wybranymi danymi socjo-demograficznymi oraz zmiennymi medycznymi. Doktorantka przeprowadziła wnikliwe analizy i syntezy uzyskanych wyników badań. Wyniki zostały przedstawione w czytelnych 27 tabelach oraz na 25 przejrzystych rycinach. Warto zaznaczyć, że tabele i ryciny powinny być samoopisujące się, co zwykle nie ma miejsca w dysertacji.

Kolejna część pracy prezentuje omówienie i dyskusję wyników badań na tle literatury wraz z podsumowaniem i opisem ograniczeń badań. Na szczególne podkreślenie zasługuje

Klinika Psychiatrii Dorosłych
Prof. dr hab. n. med. **Piotr Galecki**
91-229 Łódź | ul. Aleksandrowska 159
tel. (42) 71-55-985 | tel/fax. (42) 640 50 58
e-mail:
www.piotr.galecki@umed.lodz.pl

Department of Adult Psychiatry
Prof. **Piotr Galecki**, MD, PhD
91-229 Lodz, Poland | 159 Aleksandrowska st.
Phone (42) 71-55-985 | Phone/ fax. 0048 42 640 50 58
e-mail :
www.piotr.galecki@umed.lodz.p

właśnie rozdział dotyczący „ograniczeń i dalszego rozwoju badań”, gdyż świadczy o dojrzałości naukowej badaczki. Doktorantka analizuje swoje wyniki w kontekście innych, analogicznych badań zamieszczonych w literaturze polskiej oraz międzynarodowej, co świadczy o dojrzałości naukowej Autorki.

W oparciu o otrzymane wyniki Autorka sformułowała następujące zwięzłe i klarowne wnioski:

1. Pojawienie się i nasilenie dysfunkcji seksualnych jest ściśle powiązane z występowaniem zaburzeń nastroju.
2. Wprowadzenie leczenia farmakologicznego nie pogłębia deficytów funkcjonowania seksualnego występujących w przebiegu choroby afektywnej, a w niektórych aspektach umożliwia redukcję nasilenia wcześniej występujących problemów.
3. Nie występuje różnica pomiędzy częstotliwością i poziomem dysfunkcji seksualnych pomiędzy pacjentami z chorobą afektywną jednobiegunową, a dwubiegunową (zarówno w przebiegu epizodu manii, jak i depresji). Są one jednak wyraźnie wyższe, niż u osób zdrowych.
4. Osoby w trakcie epizodu manii w przebiegu ChAD są bardziej zadowolone ze swojego życia seksualnego przed chorobą, niż osoby z epizodem depresji (w przebiegu ChAJ i ChAD).
5. Współwystępowanie zaburzeń osobowości nie wpływa na rodzaj i częstotliwość dysfunkcji seksualnych, nasilając jednakże trudności w zakresie psychologicznych aspektów funkcjonowania seksualnego w trakcie trwania i leczenia epizodów chorób afektywnych.

Klinika Psychiatrii Dorosłych
Prof. dr hab. n. med. **Piotr Galecki**
91-229 Łódź | ul. Aleksandrowska 159
tel. (42) 71-55-985 | tel/fax. (42) 640 50 58
e-mail:
www.piotr.galecki@umed.lodz.pl

Department of Adult Psychiatry
Prof. **Piotr Galecki, MD, PhD**
91- 229 Lodz, Poland | 159 Aleksandrowska st.
Phone (42) 71-55-985 | Phone/ fax. 0048 42 640 50 58
e-mail :
www.piotr.galecki@umed.lodz.p

Formalna struktura pracy nie budzi logiczno – metodologicznych zastrzeżeń. Doktorantka prawidłowo zaplanowała i przeprowadziła swoje badania. Zamierzony plan analiz został przeprowadzony konsekwentnie, z wykorzystaniem różnorodnych, zaawansowanych, adekwatnych metod analizy statystycznej.

W realizacji programu badań oraz redagowaniu tekstów naukowych Doktorantka wykazała się rozeznaniem zastanej wiedzy teoretycznej oraz dojrzałością warsztatu badawczego. Metodologia i przebieg badania miały solidne podstawy w przedstawionym rozdziale teoretycznym oraz przeglądzie literatury. Badania niewątpliwie były czasochłonne, wymagały pracowitości, dokładności i rzetelności, a dodatkowo specyfika grupy badanej nie ułatwiała prowadzenia systematycznych badań. Doktorantka dokonała szerokiej analizy zebranych danych, przedstawiła uzyskane wyniki w jasny i zrozumiały sposób. Przeprowadzona dyskusja, także wskazuje na dobry warsztat naukowy autorki. Również przedstawione wnioski i postulaty do praktyki klinicznej są bardzo interesujące.

Rozprawa doktorska jest nowoczesnym i oryginalnym rozwiązaniem ważnego problemu naukowego i stanowi twórczy wkład w rozwój nauki.

W związku z tym uważam, że praca mgr Marty Janus jest niezwykle wartościowa, ujawnia nowe aspekty dotyczące funkcjonowania seksualnego pacjentów cierpiących na zaburzenia nastroju ze współwystępującymi lub nie zaburzeniami osobowości oraz daje cenne wskazówki do pracy klinicznej. Podkreślić z uznaniem należy również fakt, że mgr Marta Janus poruszyła tematykę seksuologiczną, co w naszym kraju w badaniach naukowych dzieje się bardzo rzadko.

Praca spełnia wszelkie wymagania stawiane rozprawom doktorskim, dlatego mam zaszyt przedstawić Wysokiej Radzie Wydziału Nauk o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego wniosek o dopuszczenie mgr Marty Janus do dalszych etapów przewodu doktorskiego oraz chciałbym wystąpić o wyróżnienie Doktorantki za opracowanie ocenianej rozprawy doktorskiej.

Klinika Psychiatrii Dorosłych
Prof. dr hab. n. med. **Piotr Galecki**
91-229 Łódź | ul. Aleksandrowska 159
tel. (42) 71-55-985 | tel/fax. (42) 640 50 58
e-mail:
www.piotr.galecki@umed.lodz.pl

Department of Adult Psychiatry
Prof. **Piotr Galecki**, MD, PhD
91- 229 Lodz, Poland | 159 Aleksandrowska st.
Phone (42) 71-55-985 | Phone/ fax. 0048 42 640 50 58
e-mail :
www.piotr.galecki@umed.lodz.p

KOPIA
UNIWERSYTETU MEDYCZNEGO W ŁODZI
Prof. dr hab. n. med. **Piotr Galecki**
specjalista psychiatrii, specjalista seksuologii
5 92 8 5

